

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. I. Vtrum vera Religio habeat pro se Motiva evidentia Credibilitatis,
sive absolutè , sive comparatè spectetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

Uterius ex eadem doctrina colligo, ad motiva credibilitatis sufficere, quod prudenter dubitari non possit, ea esse connexa cum divina revelatione, nec opus esse, ut iudicentur per nullam potentiam Dei posse poni, quin habeant talem potentiam Dei posse poni, quin habeant talem connexionem, sed esse metaphysicam necessitatem huius connexionis, prout iidem AA. supponunt. Probatur. Nam hoc quod est: *Non posse prudenter dubitari, quin etiam reliqui sint consentiri*: non infert metaphysicam necessitatem futuri huiusmodi consensus, & bene posset stare cum hoc, quod alij deinde contradicerent electioni. Declaratur in exemplo. Defacto pro Immaculata Conceptione Beatissimæ Virginis, tantus exstat fidelium sensus & consensus, ut prudenter dubitari non possit, tandem aliquando fore ut tota Ecclesia consentiat: (vel si hoc negas, idem negabo tibi in casu electionis) & tamen hinc non nascitur obligatio iudicandi, quod consensus defacto existens habeat metaphysicam connexionem

cum revelatione Dei, aut consensu futuro totius Ecclesie, cum necdum sit obligatio fidei circa hoc privilegium B. Virginis. sicut ergo hic tam amplius fidelium consensus potest attingi actu naturali, poterit etiam attingi consensus in electum Pontificem, quoad eam amplitudinem quam sufficere ad actum fidei docuit P. Esparza. Vno verbo. P. Esparza dum excludit solam dubitationem prudentem, tacite fatetur, quod illa motiva credibilitatis admittant formidinem imprudentem: ergo iam debet fateri, non esse talia, quæ fundent actum fidei, impossibilem cum omni etiam imprudente formidine; quia non fundant iudicium dicens: *dignum est credere, quod tantus consensus non possit per ullam potentiam existere, quin post se trahat consensum totius Ecclesie*. quod tamen iudicium exclusivum omnis formidinis requirunt aliqui, ad omnem actum fidei, sed male, ut ex sequenti capite constabit.

CAPUT II.

DE CREDIBILITATE MYSTERIORUM
FIDEI.

CONTROVERSIA I.

Utrum vera Religio habeat pro se motiva evidentia Credibilitatis, sive absolute, sive comparate spectetur.

167. Q Vando quaeritur, utrum Religio nostra Catholica (quod nomen contra omnes hæreses semper obtinuit) digna sit, cui firmissimè, & exclusivè omni formidine, assentiamur, & adhæreamus, potest ea dupliciter considerari, nempe comparative ad alias Sectas, & Absolutè. Comparative consideratur, quando instituitur comparatio cum alijs Sectis, Gentilismo, seu Paganismo, Iudaismo, & Hæresibus: & quaeritur an mereatur omnibus alijs præferri, & omnino sit præferenda, ita ut omnes aliæ reddantur prudenter incredibiles. Absolutè verò consideratur, quando simpliciter quaeritur, utrum mereatur assensum firmissimum, præscindendo an dentur aliæ Sectæ, necne.

168. Dicendum est, Religionem veram, & omnia quæ in ea credenda proponuntur, habere pro se talia motiva & argumenta, ut ijs rectè penetratis, evidens sit, non solum eam esse dignam quæ alijs omnibus Sectis existentibus præferatur, sed etiam quæ simpliciter & absolutè firmissimè credatur, esse vera Religio, à Deo instituta ut in ea colatur, nec posse talia motiva con-

venire ulli falsæ Sectæ, etiam per divinam potentiam. Ita cum S. Thoma omnes Theologi contra Capreolum.

Probatur primò ex S. Scriptura Psal. 92. *Testimonia tua credibilia facta sunt nimis*. Vnde subsumo: atqui non essent nimis credibilia, si tantum essent probabiliter & opinativè credibilia, possent enim prudenter desiderari majora discernicula & signa, quæ redderent Testimonia Dei evidenter credibilia.

169. Probatur 2. Auctoritate SS. Patrum, qui semper hoc pro indubitato supposuerunt. S. Augustinus de Utilitate credendi c. 17. *Nolle illi primitias dare, vel summa impietatis, vel precipitis ignorantia est*. Richardus de S. Victore lib. 1. de Trin. c. 22. ait, *genus esse dementiae, in ijs vel aliquantulum dubitare: subintellige deliberatè*. Optima probatio est, motivorum credibilitatis exhibitio, quod Contr. sequente præstabitur. Contra hanc verissimam doctrinam objici possunt sophismata, quæ discipulorum ingenia fatigant.

170. Objicitur ergo primò. Si illis, qui huiusmodi motiva credibilitatis penetrant, est evidens, mysteria fidei esse credibilia, erit iisdem etiam

Y y 2.

etiam evidens, eadem mysteria esse vera: consequens est absurdum, sic enim tolleretur libertas, & obscuritas fidei. Sequela probatur. Falsum non potest reddi evidenter credibile: ergo omne quod est evidenter credibile, est verum. *Re.* Negando sequelam. Ad probationem distinguo antecedens & consequens: Et hoc quod in antecedente & consequente dicitur, est evidens, nego; non est evidens, sed tamen probabilissimum, ita ut oppositum sit improbabile, concedo antecedens & consequentiam.

Instat argumentum in alia materia. Argumenta quibus Theologi docent, mendacium in nullo casu posse esse licitum, nec per divinam potentiam aut dispensationem, talia sunt, quae reddunt objectum summè credibile, hoc est, ita certum, ut oppositum sit summè improbabile. Vtiterius, id quod in aliquo casu potest esse licitum, non potest reddi probabilissimum quod nunquam possit fieri licitum. hinc tamen non licet inferre: ergo evidens est, mendacium in nullo casu posse fieri licitum. quia non est evidens illa propositio: Id quod aliquando potest esse licitum, non potest argumentis probabilissimis reddi semper illicitum, ut oppositum non sit probabile.

171. *Urgebis.* Hæc est bona consequentia. Hoc objectum est evidenter impossibile seu falsum: ergo est evidenter incredibile: ergo etiam erit hæc bona consequentia: hoc objectum est evidenter credibile: ergo est evidenter possibile seu verum. Probatur Consequentia Quia, ut habet regula Logica, ab opposito consequentis ad oppositum antecedentis valet consequentia: atqui tò *evidenter credibile* opponitur huic: *evidenter incredibile*: quod erat consequens prioris argumenti: ergo valet consequentia ad evidenter possibile seu verum, quod est oppositum illius antecedentis, scilicet: *evidenter impossibile seu falsum*. Respondent, & quidem sufficienter Bannez, Lugo, & Ripalda, negando secundam consequentiam, quæ non rectè infertur ex priorè, vi regulæ Logicalis. Nam regula intelligit per oppositum *Contradictorium*: in objectionè autem non assumitur contradictorium, sed contrarium, & quidem tale contrarium, inter quod & alterum datur medium, & potest utrumque contrariorum esse falsum: potest enim aliquid nec esse evidenter credibile, nec evidenter incredibile, v. g. sydera esse paria. Itaque ut ex contradictorio consequentis argueretur contradictorium antecedentis, sic formandum esset argumentum. Hæc est bona consequentia: Hoc objectum est evidenter impossibile: ergo est evidenter incredibile. ergo & hæc est bona. Hoc objectum non est evidenter incredibile: ergo non est evidenter impossibile, & conceditur totum.

172. Placet tamen argumenti fallaciam ampliùs aperire. Et imprimis ostendo, quòd nimium probet. Probaret enim, quòd quidquid credo etiam fide humanà, hoc ipso mihi ef-

fer evidens. Nam id quod credo fide humanà, est evidenter credibile, licet non fide summà: ut verò quod est evidenter falsum, ne quidem fide humanà est credibile, sed est omnino incredibile. Probatur autem sequela. Nam eodem modo ceret argumentari. Quod est evidenter falsum, est evidenter incredibile, etiam fide humanà: ergo econtra quod est evidenter credibile fide humanà, est evidenter verum.

Vtiterius, si hic argumentandi modus legimus esset, probari posset, quòd omnis qui videt Deum, cognoscat intuitivè Deum esse malum. sic enim arguam. Hæc est bona consequentia. Cognosco intuitivè hoc objectum esse bonum: ergo illud amo. ergo etiam erit bona hæc: Oportet hoc objectum: ergo cognosco intuitivè hoc malum.

Adverto vltèrius, non solum dari medium inter hæc duo: *Evidenter credibile*: & *Evidenter incredibile*. Sed etiam inter hæc duo: *evidenter possibile*, *evidenter possibile*. vel *evidenter falsum*, *evidenter verum*. Sunt enim infinita objecta, quibus neutrum verificatur, ut patet. Hoc tamen ideo adverto, quia nisi inter hæc duo daretur medium, non sufficeret ad solutionem argumenti, quòd datur medium inter *evidenter incredibile*, & *evidenter credibile*: nempe; non *evidenter incredibile*, continet in se à fortiori: non *esse evidenter incredibile*. ergo quidquid possum inferre ex hoc secundo, possum à fortiori inferre ex illo primo: ergo si non daretur medium inter *evidenter verum* & *evidenter falsum*, tunc sicut ex non *evidenter incredibile* possem inferre aliquid esse verum, sic etiam ex *evidenter credibile* possem inferre aliquid esse verum, & sic objectio haberet interitum. Hinc autem patet argumentum plus non probare, quàm quòd id, quod est mihi evidenter credibile, non sit mihi evidenter falsum aut impossibile, sed non probare, quòd mihi sit evidenter verum.

173. *Obicies 2.* Si Mysteria fidei essent evidenter credibilia, & quidem fide summà, hoc est, quæ non deceat aliam auctoritatem nisi Dei, tunc essent evidenter credibilia fide divinà. atqui sic jam essent evidenter vera: ergo ex evidentia credibilitatis Mysteriorum sequitur evidentia ipsorum Mysteriorum. Minor probatur. Quia evidens est, fidem divinam, hoc est, mentis auctoritate Dei asserentis esse veram, quia evidens est, Deum non posse mentiri.

Respondet rectè Card. de Lugo negando sequelam. quomodo enim, inquit, cognoscitur evidenter credibilitas in ordine ad fidem divinam, cum non sciamus evidenter posse dari fidem divinam & infusam? solum ergo cognoscimus evidenter, Mysteria illa taliter proponi, ut prudenter possimus conari, quantum est ex nobis, ad credendum firmiter illa & sine ulla hesitatione, præscindendo ab hoc, utrum hic assertus eliciendus sit viribus naturæ, an per fidem infusam: hoc enim prorsus ignoramus. Ita Lugo.

Ut tamen adhuc ampliùs his æquivocationibus obviemus : Quæro ex adversarijs, quid intelligant per *Fidem divinam* ? hæc enim potest sumi diversimodè : primò pro assensu qui nitatur auctoritate Dei revelantis, & non aliquâ auctoritate merè creatâ, & sic vocatur fides divina potius quàm humana, defumptâ scilicet denominatione ab eo cui creditur, non ab eo qui credit, & huiusmodi fides divina posset etiam existere in statu puræ naturæ, & esse actus naturalis. Porro hoc sensu non est de conceptu *fidei divinæ*, esse verum, quia potest mihi probabile esse, & ego possum ob reverentiam divinæ auctoritatis assentiri Deum aliquid dixisse, quin revera Deus dixerit : sic multi credunt privatis quibusdam revelationibus, seu indicijs externis, per quæ Deus aliquid censetur voluisse illis indicare, v. g. vocationem ad talem Religionem : sic si parochus proponat rusticis articulum falsum, conantur illi præbere assensum, & præbent, propter apparentem revelationem, quæ ab ipsis prudenter iudicatur existere, & per parochum intimari. Loquendo verò de Credibilitate summa, qualem dicimus, & paulò post probabimus ampliùs, competere nostris Mysterijs, licet omninò tenendum sit, quòd tanta credibilitas non possit competere objecto falso, hoc ipsum tamen dicimus non esse evidens, sed ita certum ac firmiter tenendum, ut oppositum sit summe improbabile, nec nisi imprudenter suspicabile.

174. Secundò potest Fides divina accipi pro actu Fidei infuse & supernaturalis : & tunc non solum non est evidens, dati talem fidem (vt dixit Lugo) sed nec est evidens, posito quòd deus talis actus, cum esse essentialiter verum, nec possit etiam divinitus esse falsum. Nam licet communiter omnes asserant, actum supernaturalem non posse esse falsum, graves tamen DD. vt Ripalda, Oviedo, & Arriaga, fatentur, nullo efficaci, ne dicam, evidenti argumento id evinci, sed solâ auctoritate.

Tertiò, potest per fidem divinam intelligi fides, prout conformis divinæ revelationi : & tunc quidem evidens est, talem actum esse verum, ejusque objectum existere, sed negamus, quòd ea quæ sunt evidenter credibilia, sint hoc ipso evidenter credibilia fide conformi ipsi revelationi.

175. Objicies 3. Si Mysteria fidei possent alicui reddi ita credibilia, ut oppositum nullam haberet probabilitatem, tunc actus fidei non esset liber : sicut enim quando in objecto nulla apparet malitia, necessitatur ad amorem, ita quando in objecto nulla apparet probabilitas in oppositum, necessitatur ad assensum : consequens autem est absurdum.

Ad hoc argumentum respondent aliqui, inter quos est Card. Pallavicinus, distinguendo sequelam. Non esset liber quoad speciem, concedunt, quoad exercitium negant. Sensus est, quòd ille qui penetret motiva credibilitatis,

non possit vlllo modo dissentire nostris Mysterijs, negando illa mentaliter, sed tantum posset ea negare vocaliter : nihilominus tamen, quia ipsa mysteria non sunt evidentia, ideo poterit suspendere assensum, & sic peccare contra obligationem positivè assentiendi.

Hujus responsionis fundamenta rejeci libro secundo, cum agerem de Opinione probabili. Aliter ergo &c. Negando simpliciter sequelam. Ad probationem distinguo secundum membrum. Quando nec prudens nec imprudens probabilitas seu ratio suspicandi & judicandi oppositum apparet, & quidem nec positiva, nec negativa, concedo, secus nego. Itaque omnes fideles dum credunt, semper habent in oppositum aliquas apparentias, quibus possunt sese imprudenter & contra dictamen rationis sinere moveri, vel ad suspendendum assensum, vel ad dissentiendum, vel ad non ita firmiter, ut decet, ad hoc enim sufficere posset sola obscuritas connexionis motivorum credibilitatis cum locutione Dei, ut infra declarabitur. Ad dissentiendum verò sunt apparentes rationes, quibus Hæretici suos errores palliant.

CONTROVERSIA II.

Quanam sint præcipua Argumenta, convincentia, nostram Religionem dignam esse, quæ omnibus alijs præferatur.

176. **R**eligio nostra venit comparanda cum Paganismo, Judaismo, & Hæresi. Motiva ob quæ alijs omnibus præferenda est, aliqua sunt Generalia, aliqua specialia. Quòd Christianismus sit præferendus Paganismo & Judaismo, sufficenter probabitur ex Generalibus motivis. Quòd verò sit præferenda Catholica Religio Sectis in Christianismo existentibus, etiam specialibus argumentis probari potest. Incipiendo à motivis generalibus, & comparando nostram Religionem cum alia quacunque quæ à nostra damnatur, advertendum est ; Octo potissimum adduci posse motiva, ob quæ vna Religio meretur alteri præferri, si cætera sint paria, hoc est, seclusis interea punctis controversis, & in quibus illæ sectæ differunt, & vna alteram erroris arguit : cætera quæ in quacunque Religione ipso Naturæ lumine apparent laudabilia, nulli ex Religionibus invicem comparandis desunt.

Hinc statim excluditur Idololatria, quæ manifestè repugnat rationi, & per consequens illud quod in cæteris sectis laudabile est, erit Cultus vnius Dei, in quo conveniunt.

177. Octo, inquam sunt Argumenta, fundantia prudentem electionem vnius Religionis præ alia. Primum est : Numerus Sapientum, qui aliquam Religionem indubitanter profitentur, & qui verè sunt Sapientes, hoc est, qui communi sensu præstant alijs Ingenio, Judicio, & doctrinâ